

שבת הגדול

קמחא דפסחא

נהגו ישראל
לתרום לנצרכים,
לצרכי חג הפסח

ועל ידי מידת החסד
נזכה להנצל מכל צרה

"הביאו את כל המעשר... ובחננוני נא בזאת... אם לא אפתח
לכם את ארבות השמים ונהריקותי לכם
ברכה עד בלי די" (הפטרת שבת הגדול, מלאכי ג' פס' י')

אם אינו גומל חסד איך תתקבל תפילתו?

גם יתבונן האדם, איך יוכל לשא פניו אל
הקדוש ברוך הוא ולבקש מלפניו, "שים שלום
טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו וכו'",
אם בעצמו אינו רוצה לרחם ולעשות חסד
לחברו!?

ובאמת גם כל הבקשות, שאדם מתפלל
לקדוש ברוך הוא שייטיב ויתחסד עמו, אם אינו
הולך בעצמו בדרכי החסד, קשה מאד
שתתקבל תפלתו לפני השם יתברך, ובפרט
ענין פרנסה, שאדם מבקש תמיד לפני השם
יתברך, ידוע שהוא תלוי רק בחסדו של
הקדוש ברוך הוא, וכמו שאנו אומרין
בתפילה: "מכלכל חיים בחסד".

מה שאין כן כשירגיל עצמו תמיד במידה טובה
הזו, בודאי תתקבל תפלתו לפני השם יתברך,
ויעשה בקשתו.

למה זוכים על ידי חסד? הזכיה הגדולה 8x

האדם צריך לרדף אחר מצוה זו
בכל יום?

גדל ענינו של מדת החסד:

1. שהיא מועלת לאדם להאריך ימיו.
2. וגם לכפר עוונותיו.
3. והיא מעומדת לו להציל אותו מכל הפגעים.
4. והוא חוסה בצל השם יתברך לבדו, ולא בצל כנפי הכרובים.
5. ואוכל פרות המצווה בעולם הזה.
6. והקרן קיימת לו לעולם הבא.
7. וזוכה להיות לו בנים בעלי עשר חכמה וכו'.
8. גם הוא זוכה על ידה לעתיד לבוא בדין ושאר טובות נשגבות וכו"ל.

חסד-מציל ממוות

בוא וראה עוד גדל שכר האיש, העושה חסד עם חברו באיזה עניין, שחושבין לו כל התולדות שיצאו מזה העניין, כאלו עשה הוא בעצמו. והוא כולל הרבה סוגים, למאוד, ונבארם במקצת,

כדי שיראה האדם את גדל העניין.
לעניין איש הזה גופא, אם עשה צדקה וחסד עם איזה מדכא שנחלש, ועל ידי זה נתחזק בריאותו, אין חושבין לו אחר כך לעניין גמול את גרגירי הכסף שנתן, אלא חושבין לו, כאלו הוא ממש החיה אותו, ונתן לו את נפשו. והעד לזה, מה שאמרו חז"ל תנחומא משפטים סימן ט"ז) כך פתח רבי תנחומא (משלי י"ט י"ז): "מלוה ה' חונן דל וגמלו ישלם לו". "מלוה ה' חונן דל", כביכול לה' הוא מלוה. "וגמלו ישלם לו" - אמר רבי פנחס הכהן בר חמא, אמר רבי ראובן: מהו "וגמלו ישלם לו", יכול נתן פרוטה לעני, הקדוש ברוך הוא משלם לו? אלא אמר הקדוש ברוך הוא: נפשו של עני הייתה מפרכסת לצאת מן הרעב, ונתת לו פרנסה והחיית אותו, חייך שאני מחזיר לך נפש תחת נפש.

למחר בנך או בתך באים לידי חליו לידי מיתה, ואזכר אני להם את המצווה שעשית עם העני, ומציל אני אותם מן המיתה.
הוי: "וגמלו ישלם לו", שאני משלם לך נפש תחת נפש.

נמשל עליו רוח חן

גם נכלל בזה הכתוב עוד עניין נחוץ.
והוא, שכמה פעמים יזדמן, שגם הוא בעצמו יצטרך לאיזה טובה וגמילות חסד, וישלם לו כגמולו.

אם דרכו לרחם על הבריות ולחוננם, גם עליו ימשך רוח חן, ויטיבו עמו.
ואם להפוך, חס ושלום, יעשה לו כגמולו גם כן.
וזהו שכתוב: "מלוה ה' חונן דל וגמלו ישלם לו".

לעניין כל הטוב שנסבב על ידי זה גם לאחריני, יכנס זה גם כן בתוך זכותיו של ראשון.

כגון: מי שהתמוטט מנכסיו, והלוה לו אחד איזה סך. ועל ידי זה השתכר והחיה את עצמו ובני ביתו, והספיק מים ומזון גם לשאר פועלים שהשתכרו אצלו אחר כך, וכהאי גוונא - חושבין להמיטיב הראשון הזה אלו החיה אותו ואת כל אנשי ביתו, והיטיב לכל האנשים שקבלו הטובה, כי כל נסבב על ידי מעשה ראשון.

לא יעבור יום אחד מימיו
שלא יעשה בו מעשה חסד

ומאד צריך להיזהר, שלא יחסר לו מדת החסד אפילו יום אחד מימי חייו, כמו

שצריך איש הישראלי להיזהר לעניין קביעת עתים לתורה בכל יום. ספר 'שער הקדשה' (חלק ב' שער ב') למורנו הרב חיים ויטל, שכתב, שהאדם צריך להתאונן בכל יום ולאמר: אוי לי, שהלך היום בלי תורה וגמילות חסדים. וענינו הוא, כי כוח הקדשה נשלם על ידי השלשה עמודים תורה ועבודה וגמילות חסדים.

ובעונותינו הרבים, כאשר חסר לנו עתה העמוד השלישי של עבודה מעת החורבן, ולא נשאר לנו, כי אם אלו השני עמודים, מוכרחים אנו לחזקן ביתר שאת, ובזה יהיו נמחלים עונותינו. וזהו ענין מה שנמצא בדברי חז"ל בכמה מקומות: העוסק בתורה וגמילות חסדים, ולא אמרו: כל מי שלמד תורה ועשה חסד, להראות שצריך האדם להיות מצוי ורגיל תמיד בזה.

כאשר מפריש מעות לעניים עולה לו במקום הפסד ממון שהיה צריך לבוא עליו

ידוע מה שאמרו חז"ל (בבא בתרא י'): כשם שמזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה, כך חסרונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה. זכה- (ישעיה נ, ח ז): "הלוא פרס לרעב לחמך". לא זכה- "ועניים מרודים תביא בית".

כי הא, דבני אחתה דרבן יוחנן בן זכאי, חזא להו בחלמא דבעו למחסר שבע מאה דינרי. עשינה ושקל מניהו לצדקה (כמו זה שבני אחותו של רבן יוחנן בן זכאי, ראה להם (ריב"ז) בחלום שצריכים להפסיד שבע מאות דינרים, הכריחם ולקח מהם לצדקה).

נשאר אצלם שבעה עשר דינרים. כשהגיע ערב יום הכיפורים שלחו חיילים של בית הקיסר ולקחום. אמר להם רבן יוחנן בן זכאי: אל תיראו, שבעה עשר דינרים אצלכם, לקחום מכם. אמרו לו: מהיכן ידעת? אמר להם: כך ראיתי לכם בחלום. אמרו לו: למה לא אמרת שנתנם?

אמר להם: אמרתי בכדי שתעשו מצווה לשמה.

בית שאינו פתוח לעניים פתוח לרופאים

סוף דבר הוא, שכל אדם מוכרח שיהיה לו הפסד וגרעון בנכסיו כדי לנכות מעונותיו, ולא

יצטרך, חס ושלום, לעונש הגיהנום, או שארי עונשים גדולים.
מה לו לאדם להיות ידיו קפוצות מצדקה וחסד, ואז, חס ושלום, יצטרך בעצמו
להביא העניים המרודים לביתו, או לרופאים, וכמאמרם (שיר השירים רבה ו'
י"א):

בית שלא פתוח לעני, פתוח לרופא.

הלא טוב לו לאדם להיות חכם בראשיתו, להיות ביתו פתוח לעניים, וכן להפריש
ממונו ולעשות חסד, ואז יהיה טוב לו בכל האופנים.

ואם עזרו ה' ברב עשר, ואין לו שהות לעסק בעצמו בענייני גמילות חסדים
בקביעות (דאם יש לו שהות, מצווה בו יותר מבשלוחו, כדאיתא בקדושין
מ"א), יתנהג בזה, כמו שמתנהג בעסקיו הרבים, שנוטלן תחת רשותו.
וכי בכולם הוא עוסק בעצמו?

הרבה מהם נעשים על ידי אנשיו עושי רצונו, ואף בזה יעשה כן.

כללו של דבר, העסק הזה, שהוא נוגע לו לנצח, למה יהיה קל בעיניו מעסקיו

הזמניים, שהם כלים, נפסדים לבסוף?

ואם אין בכוחו לשכור איש לזה, יחפש אחר איזה איש נאמן בעיר וירא אלוקים,
שרוצה לעסק בזו המצווה, וייתן המעות תחת רשותו לעסק בזו המצווה.
וכל עניין זה שדברנו, איננו דווקא באיש אמיד, דכל אדם יעשה כן, אף מי שאיננו
אמיד, יצמצם אחת לאחת בהמשך הזמן, ולהפריש מהרוח שמרוויח.

**לא יעבור יום אחד מימיו
שלא יעשה בו מעשה חסד**